

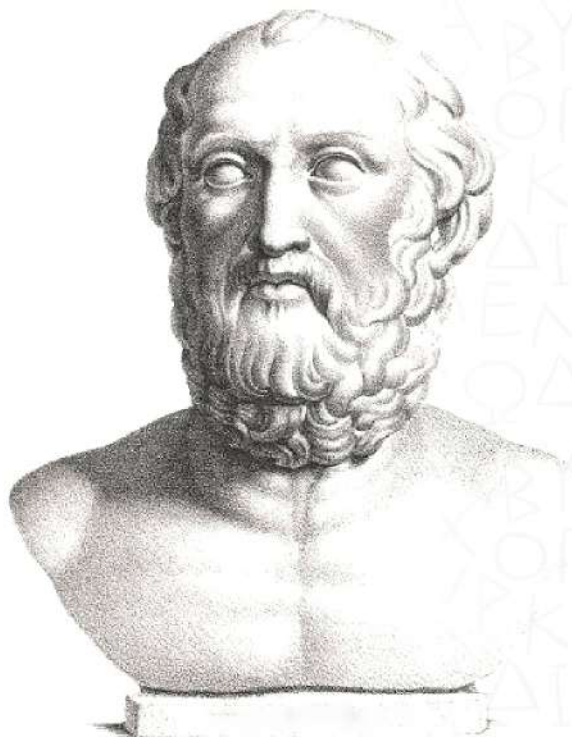
 ΑΡΝΟΣ βιβλία με στόχο!

# Αρχαία Φάκελος Υλικού Τετράδιο Σπουδής

Ομάδα Προσανατολισμού - Ανθρωπιστικών Σπουδών  
α τεύχος

Προετοιμασία για Πανελλήνιες - Πανεπιστήμιο

γ' Λυκείου



ΠΛΑΤΩΝ  
427-347 πΧ

 **ΑΡΝΟΣ**  
Online Education

★ **100%** ★  
επιτυχία  
**Μέθοδος**  
**ΑΡΝΟΣ**

Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο για Διδασκαλία & Μελέτη

## Τετράδιο Σπουδής - Γιατί;

Το Τετράδιο Σπουδής ΑΡΝΟΣ είναι βασισμένο στη Μέθοδο ΑΡΝΟΣ, ένα σύστημα μάθησης με Στόχους – Υλοποίηση – Πιστοποίηση.

Βοηθάει το μαθητή να οικοδομήσει τη σκέψη του βήμα-βήμα, απλά και κατανοητά. Είναι Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο βάσει του οποίου γίνεται η διδασκαλία στο online μάθημα με «φυσικό» τρόπο. Ο δάσκαλος γράφει και υπογραμμίζει παράλληλα με το μαθητή.

Το Τετράδιο Σπουδής αποτελείται από:

- ★ Οπτικοποιημένη Θεωρία με ροή & συνέχεια
- ★ Ασκήσεις για Διδασκαλία και Εξάσκηση
- ★ Συνδυαστικές και Επαναληπτικές Ασκήσεις
- ★ Θέματα Προσομοίωσης Εξετάσεων

### Πιστοποίηση Γνώσεων

Σε προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξάγονται online ή/και δια ζώσης **Επαναληπτικά Τεστ Αξιολόγησης** στα οποία ο μαθητής πιστοποιεί και επαληθεύει τις γνώσεις του.

## Για τους Γονείς

### Πώς ο γονέας μπορεί να έχει εικόνα και εποπτεία στην πρόοδο του παιδιού του;

Το Τετράδιο Σπουδής είναι σχεδιασμένο με τέτοιον τρόπο για τη βήμα – βήμα εξάσκηση του μαθητή, μεταβαίνοντας με ασφάλεια από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα. Επίσης, είναι ένας φυσικός τρόπος ο Γονέας να ελέγχει την πρόοδο του παιδιού του.

### Πώς γίνεται η εποπτεία από το γονέα;

Σε κάθε μάθημα ελέγχει την ορθότητα των λύσεων, την κατανόηση και τη συμμετοχή του παιδιού στα μαθήματα.

### Διδασκαλία στον ΑΡΝΟ σημαίνει:

- ★ Απεριόριστη μελέτη με video lessons
- ★ Αυτομάθηση στο App Arnos Learn
- ★ Coaching εξατομικευμένο
- ★ Μοτίβα Μάθησης και Εξάσκησης
- ★ Κάθε Απορία για εμάς είναι Πρόκληση!

## ★ Μέθοδος ΑΡΝΟΣ

Η **Μέθοδος ΑΡΝΟΣ** οδηγεί κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως γνώσεων ή επιπέδου, να μελετά από το επίπεδο όπου αισθάνεται άνετα, ώστε να διαμορφώσει γερές βάσεις για μάθηση.

**Live Διδασκαλία** Το online μάθημα γίνεται με φυσικό τρόπο, γιατί συνδυάζει την Τεχνολογία, το Πνεύμα, την Οργάνωση και την Εμπειρία.

**Τετράδιο Σπουδής** Είναι ο οδηγός για τη διδασκαλία του μαθήματος, την εξάσκηση του μαθητή και την πραγματοποίηση της online διδασκαλίας με Λόγο, Εικόνα και Παρατήρηση.

**Καθηγητής** Είναι ο σκηνοθέτης της διδακτικής πράξης, ο οποίος δρα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό οικοσύστημα με Στόχους, Μαθησιακό Πλάνο και Ευθύνη.

*«Μέθοδος ΑΡΝΟΣ... το καταστάλαγμα μιας πορείας 35 ετών με εκπαιδευτικές και εκδοτικές επιτυχίες, με ταξίδια πολιτισμού, συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις και αποτυχίες... μα, κυρίως, η παρακαταθήκη του ζευγολάτη πατέρα - Αρνού.»*

Γιάννης Π. Κρόκος



# Τετράδιο Σπουδής

Τεύχος Α΄

## Αρχαία Γ΄ Λυκείου

## Φάκελος Υλικού

Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο  
για Διδασκαλία και Μελέτη

- Οδηγός για τη Διδασκαλία του Καθηγητή
- Οδηγός για τη Μελέτη του Μαθητή
- Διδασκαλία Online με φυσικό τρόπο
- Τόπος Εποπτείας Προόδου από το Γονέα
- Διδασκαλία με Πιστοποιημένους Καθηγητές ΑΡΝΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2021

## Αρχαία Γ΄ Λυκείου Φάκελος Υλικού– Τετράδιο Σπουδής 1<sup>ο</sup> τεύχος

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση έστω και μιας σελίδας του παρόντος βιβλίου κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό κ.λπ. – Ν. 2121/93, άρθρο 51).

Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τις δημόσιες υπηρεσίες, βιβλιοθήκες, οργανισμούς κ.λπ. (άρθρο 18). Οι παραβάτες διώκονται (άρθρο 13) και τους επιβάλλονται κατάσχεση, αστικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 64-66).

### Συντακτική Ομάδα Κέντρου ΑΡΝΟΣ

**Διευθυντής σειράς:**

Ιωάννης Π. Κρόκος

**Συνεργάστηκαν:**

Βαλάντης Λιάτσος

Αγγελική Χαιρέτη

ΑΡΝΟΣ ONLINE EDUCATION



## Πρόλογος

Το Τετράδιο Σπουδής είναι ένα βοήθημα μαθητή που περιλαμβάνει τα δυο πρώτα κεφάλαια της ύλης των αρχαίων προσανατολισμού Γ λυκείου, περιλαμβάνει δηλαδή τις πρώτες επτά διδακτικές ενότητες.

Σκοπός είναι η κατανόηση του γνωστού κειμένου μέσα από ερωτήσεις σύντομης απάντησης και ερωτήσεις ανάπτυξης και εξάσκησή του σε θέματα που απαντούν σε αντίστοιχα των πανελληνίων εξετάσεων στο γνωστό κείμενο, καθώς και η εξάσκηση σε λεξιλογικές ασκήσεις, παράλληλο κείμενο, ερωτήσεις εισαγωγής ανοιχτού και κλειστού τύπου.

Το βοήθημα περιλαμβάνει ασκήσεις προετοιμασίας και για το άγνωστο κείμενο. Σε κάθε ενότητα υπάρχουν γραμματικές και συντακτικές ασκήσεις πάνω στην απαιτούμενη ύλη με επεξηγηματικές σημειώσεις και υπενθυμίσεις θεωρίας και στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας υπάρχει ολοκληρωμένη εξέταση ενός αγνώστου θέματος για την κατάλληλη προετοιμασία της εξέτασης του αγνώστου κειμένου στις πανελλήνιες εξετάσεις.

Βαλάντης Λιάτσος

## Περιεχόμενα

1η διδακτική ενότητα.....	2
Αριστοτέλης, Μετά τὰ φυσικά, Α 2, 98b12-28 [149 λ.].....	2
2η Διδακτική Ενότητα.....	19
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισωνα, αποσπάσματα 8-9.....	19
3 <sup>η</sup> διδακτική ενότητα.....	39
Η φιλοσοφία ως προϋπόθεση για την ευδαιμονία.....	39
Επαναληπτικό διαγώνισμα 1 <sup>ο</sup> κεφαλαίου .....	62
4η διδακτική ενότητα.....	68
Ο πρωταγόρειος μύθος: η διανομή των ιδιοτήτων στα ζώα .....	68
6η διδακτική ενότητα.....	100
Ο πρωταγόρειος μύθος: το δῶρο του Δία .....	100
7η διδακτική ενότητα.....	117
Η συγκρότηση της πόλεως .....	117
Επαναληπτικό Διαγώνισμα 2 <sup>ο</sup> κεφαλαίου .....	133

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

## 1η διδακτική ενότητα

### Αριστοτέλης, Μετά τὰ φυσικά, Α 2, 98b12-28 [149 λ.]

#### Στόχοι της ενότητας

- ✓ Κατανόηση και ανάπτυξη ερμηνευτικών ερωτήσεων
- ✓ Επανάληψη στην εισαγωγή του Αριστοτέλη.
- ✓ Εξάσκηση σε γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της ενότητας

#### Α. Κείμενο

#### Μετάφραση

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως.

Ὅ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων)· ὥστ' εἶπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι

Γιατί εξαιτίας της περιέργειας και του θαυμασμού οι άνθρωποι και τώρα και για πρώτη φορά άρχισαν να φιλοσοφούν,

στην αρχή βέβαια επειδή θεώρησαν άξια θαυμασμού τα παράξενα που είχαν άμεσα μπροστά τους, έπειτα σιγά σιγά με αυτόν τον τρόπο προοδεύοντας επειδή άρχισαν να προβληματίζονται και για τα πιο σημαντικά, όπως για παράδειγμα και για τα φαινόμενα της σελήνης και του Ηλίου και για τα άστρα και για τη γέννηση των πάντων.

Αυτός όμως που απορεί και που θαυμάζει αντιλαμβάνεται ότι βρίσκεται σε άγνοια (γι' αυτό και όποιος αγαπά τους μύθους είναι κατά κάποιον τρόπο φιλόσοφος· γιατί ο μύθος συντίθενται από γεγονότα θαυμάσια)· επομένως, αν βέβαια οι άνθρωποι φιλοσόφησαν για να ξεφύγουν από την

#### Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

<p>τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἔνεκεν.</p> <p>Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξαστο ζητεῖσθαι.</p> <p>Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν <u>αὐτὴν</u> ζητοῦμεν χρεῖαν ἐτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἔνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὄν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἔνεκὲν ἐστίν.</p>	<p>ἀγνοιά τους, εἶναι φανερό ὅτι ἐπιζήτησαν τὴν ἐπιστήμη γιὰ τὴ γνώση καὶ ὄχι γιὰ κάποια πρακτικὴ χρησιμοποίηση.</p> <p>Ἄλλωστε αὐτὸ τὸ ἐπιβεβαιώνει καὶ αὐτὸ που ἔχει συμβεῖ· μπορούμε δηλαδὴ νὰ πούμε, ὅταν ὅλες οἱ ἀμεσες ἀνάγκες ικανοποιήθηκαν καὶ αὐτές που ἀποβλέπουν στὴν καλοζωία καὶ στὴν ἐξύψωση τῆς ζωῆς, ἀρχισε νὰ ἀναζητεῖται μιὰς τέτοια βαθύτερη ἐνατένιση.</p> <p>Εἶναι λοιπὸν φανερό ὅτι γιὰ καμία ἄλλη ἀνάγκη δὲν ἐπιζητούμε αὐτὴ τὴ γνώση, ἀλλὰ, ὅπως ἀκριβῶς ἄνθρωπος ἐλεύθερος, λέμε, εἶναι ὅποιος ὑπάρχει γιὰ τὸν εαυτό του καὶ ὄχι γιὰ κάποιον ἄλλον, ἔτσι καὶ αὐτὴ, γιὰτὶ πιστεύουμε πως μόνη αὐτὴ εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ τὶς ἐπιστήμες· γιὰτὶ μόνη αὐτὴ ὑπάρχει γιὰ τὸν εαυτό της.</p>
--	--

## B. Ερμηνευτικές ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Δίπλα σε καθεμία ἀπὸ τὶς παρακάτω περιόδους λόγου νὰ γράψετε Σ, ἀν εἶναι σωστὴ, ἢ Λ, ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο. Γιὰ καθεμία ἀπὸ τὶς παραπάνω ἀπαντήσεις νὰ γράψετε τὸ ἀπόσπασμα που τὸ ἐπιβεβαιώνει.

- Οἱ ἄνθρωποι ἀρχισαν νὰ φιλοσοφοῦν γιὰ νὰ βρουν λύσεις στὰ προβλήματα τῆς καθημερινότητας.  
.....  
.....  
.....
- Αρχικά οἱ ἄνθρωποι προβληματίστηκαν γιὰ τὰ φυσικὰ φαινόμενα.  
.....  
.....  
.....
- Ἡ γέννηση τοῦ σύμπαντος ἀπασχόλησε τὴ φιλοσοφικὴ σκέψη τοῦ ἀνθρώπου.  
.....

### Απλά καὶ Κατανοητὰ ἢ Γνώση!



- .....  
.....
- Η επιδίωξη της φιλοσοφίας έγινε για την εξυπηρέτηση πρακτικών στόχων.  
.....  
.....
  - Η φιλοσοφία υπήρξε αποτέλεσμα και του άνετου βίου του ανθρώπου.  
.....  
.....

**2. Α1. αὐτήν: Σε ποια έννοια αναφέρεται η αντωνυμία; Ποιες άλλες λέξεις χρησιμοποιούνται στο κείμενο για να δηλώσουν την ίδια έννοια;**

.....  
.....  
.....

**3. Να αναλύσετε τα επιχειρήματα του αποσπάσματος. Να προσεχθεί ιδιαίτερα ο ρόλος του συνδέσμου γαρ.**

.....  
.....  
.....

**4. Να παρουσιάσετε επιγραμματικά και με αναφορά στο αρχαίο κείμενο την πορεία του ανθρώπου από το θαυμασμό στη φιλοσοφία.**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

### Γ. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Γιατί ο *φιλόμοθος* είναι κατά κάποιο τρόπο φιλόσοφος για τον Αριστοτέλη; Διερευνήστε τη σχέση μύθου και φιλοσοφικού στοχασμού στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία.

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

2. Ο Αριστοτέλης χαρακτηρίζει τη φιλοσοφία ως *μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν*. Ποιά έννοια δίνει το επίθετο; Με ποιά αναλογία υποστηρίζει την άποψή του;

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

3. Να αναλύσετε με ποιά εκφραστικά και υφολογικά στοιχεία δίνεται η πορεία προς τη φιλοσοφία και με ποιά δίνεται η κατάληξη του βέβαιου συμπεράσματος του Αριστοτέλη.

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

4. Να αναλύσετε τις περιοχές της επιστήμης σύμφωνα με τον Αριστοτέλη.

*Απλά και Κατανοητά η Γνώση!*

.....  
.....  
.....  
.....

### Δ. Λεξιλογικές ασκήσεις

**1. Να γράψετε από ποιές λέξεις του κειμένου προέρχονται οι παρακάτω: *ειδύλλιο, σταυρός, φωνή, ιθαγενής, πατριάρχης, οντότητα.***

Ειδύλλιο:.....

Σταυρός: .....

Φωνή: .....

Ιθαγενής: .....

Πατριάρχης:.....

Οντότητα: .....

**2. Να γράψετε δύο παράγωγες λέξεις από το β συνθετικό των παρακάτω λέξεων : *σύγκειται, διαπορήσαντες, επίστασθαι, διαγωγή.***

Σύγκειται: .....

Διαπορήσαντες: .....

Έπίστασθαι: .....

Διαγωγή: .....

**3. Να γράψετε δύο συνώνυμες λέξεις στα αρχαία ελληνικά για τις παρακάτω λέξεις: *φεύγειν, μικρόν, άγνοεῖν, έδίδωκον.***

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

Φεύγειν: .....

Μικρόν: .....

Άγνοειν: .....

Ἐδίδωκον: .....

### Ε. Γραμματικές-συντακτικές ασκήσεις

1. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους των παρακάτω ρημάτων στον αόριστο β στην ενεργητική και μέση φωνή : *αἶρω, ἔχω, συλλέγω, ὄρω, λείπω, φέρω*

Αἶρω (β εν, υποτ) : .....

Ἔχω (γ εν, ευκτ) : .....

Συλλέγω (γ πληθ, προστ): .....

ὄρω (β εν, προστ): .....

Λείπω (β πληθ, οριστ): .....

Φέρω (γ πληθ, υποτ): .....

#### Σημείωση!!

Προσοχή στις χρονικές και εγκλιτικές αντικαταστάσεις λειτουργούμε πάντα με το κλιτικό παράδειγμα. Στη συγκεκριμένη άσκηση θυμόμαστε τον αόριστο **β ἔβαλον** στην ενεργητική και μέση φωνή. Προσέχουμε και τις ιδιαιτερότητες των πέντε ρημάτων στην προστακτική αορίστου στην ενεργητική φωνή: *εἶπον, ἦλθον, εἶδον, ἠῆρον, ἔλαβον* και στη μέση φωνή την προστακτική του *ἔχω*. Προσοχή και στην αύξηση που υπάρχει μόνο στην οριστική των παρελθοντικών χρόνων.

### Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

**2. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των ουσιαστικών στον ενικό και πληθυντικό αριθμό: ή δράκαινα, ή πόλις, ό ποιητής, το σώμα, ή νήσος, ή μάζα, ο λέων, το μήλον, ή ἄμπελος, ό βότρυς, ή ἀκτίς.**

ή δράκαινα:

.....  
.....

ή πόλις:

.....  
.....

ό ποιητής:

.....  
.....

το σώμα:

.....  
.....

ή νήσος:

.....  
.....

ή μάζα:

.....  
.....

ο λέων:

.....  
.....

το μήλον:

.....  
.....

ή ἄμπελος:

.....  
.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

ὁ βότρυς:

.....  
.....

ἡ ἀκτίς:

.....  
.....

### **Σημείωση!**

Προσοχή στις ασκήσεις ουσιαστικών. Πρέπει να ξεχωρίζουμε τις καταλήξεις για να καταλάβουμε σε ποια κλίση βρίσκεται το ουσιαστικό. Έπειτα αν πρόκειται για **ουσιαστικό α ή β κλίσης** κοιτάμε τον τονισμό για να καταλάβουμε αν είναι σαν κλιτικό παράδειγμα οξύτονο, παροξύτονο ή προπαροξύτονο. Κοιτάμε επίσης τους ιδιαίτερους κανόνες τονισμού τις α και β κλίσης. Αν πρόκειται για **ουσιαστικό γ κλίσης** κοιτάμε με βάση το κλιτικό παράδειγμα και αν δεν μπορούμε να καταλάβουμε αμέσως κοιτάμε το θέμα της γενικής που σε πολλές περιπτώσεις είναι το κανονικό θέμα καθώς η ονομαστική έχει υποστεί μεταβολή.

**3. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους των ρημάτων στον παθητικό αόριστο: ἄγω, ἐκπλήττω, πείθω, κτῶμαι.**

Ἄγω (β εν, προστ):

.....

Ἐκπλήττω (γ πληθ, ευκτ):

.....

Πείθω (β πληθ υπ, ορ):

.....

Κτῶμαι (γ εν, ευκτ, προστ):

.....

### **Σημείωση !**

Το κλιτικό παράδειγμα του παθητικού αορίστου του *λύω* στη μέση φωνή *ἐλόθην*. Ο παθητικός αόριστος βρίσκεται μόνο στη μέση φωνή και σχηματίζεται στα περισσότερα

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

ρήματα καθώς σχηματίζεται στο βασικό κλιτικό παράδειγμα του ρήματος λύω. Ο παθητικός αόριστος β **ἐγράφη** είναι το ίδιο στην κλίση μόνο στην προστακτική είναι γράφηθι ενώ το λύω λύθητι για φωνολογικούς λόγους.

**4 . Αφού εντοπίσετε στο κείμενο τα έναρθρα απαρέμφατα να πείτε την ονοματική ή την ρηματική λειτουργία τους.**

.....  
.....  
.....  
.....

**Σημείωση για το έναρθρο απαρέμφατο!!**

το απαρέμφατο είναι ρηματικός τύπος. Όμως με το άρθρο μπροστά του ονοματοποιείται και έχει λειτουργία ονόματος ( υποκείμενο , αντικείμενο => Ονοματικός προσδιορισμός ) ή μπορεί να έχει και πρόθεση που να το κάνει μέρος ενός εμπρόθετου προσδιορισμού ( επιρρηματικός προσδιορισμός => προσδιορίζει ένα ρηματικό τύπο).

**5. Να βρείτε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω λέξεων μέσα στο κείμενο**

1. *Διὰ τὸ θαυμάζειν:*

.....

2. *φιλοσοφεῖν:*

.....

3. *τὸ συμβεβηκός:*

.....

4. *διαπορήσαντες:*

.....

5. *ἐλευθέραν :*

.....

6. *τῶν ἐπιστημῶν :*

.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

**Σημείωση!**

Για την σύνταξη των παραπάνω λέξεων κατανοούμε **πολύ καλά την μετάφραση** λέξη προς λέξη με το αρχαίο κείμενο.

**6. Να βρείτε τα Υποκείμενα των υπογραμμισμένων τύπων (είτε υπάρχουν είτε εννοούνται). Να γράψετε τι μέρος του λόγου είναι και να δηλώσετε (για υποκείμενα των απαρεμφάτων) την ταυτοπροσωπία ή την ετεροπροσωπία.**

1. Και μην ει ύφησόμεθα και επί βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι.  
.....

2. Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μή την αὐτήν γνώμην ἔχειν τοῖς συκοφάνταις.  
.....

3. Και τον ὄλον κόσμον και τά θεία και τάς καλουμένας ὥρας νόμος και τάξις διοικεῖν φαίνεται.  
.....

4 Ὅστε παρά μέν των κατηγορων ἠδέως ἂν ὁ δήμος δίκην ἔλαβε, τόν δ' εἰς Σικελίαν στρατηγόν ἐχειροτόνησεν.  
.....

5. Ὁ δε κατά το στρατόπεδον διά φυλακῆς μάλλον ἤδη ἔχων ἢ δι' ἐκουσίων κινδύνων ἐπεμελείτο.  
.....

**Σημείωση!!**

- Υποκείμενο προσωπικού ρήματος σε πτώση **ονομαστική** (πάντα)
- Υποκείμενο απρόσωπου ρήματος είναι **απαρέμφατο ή δευτερεύουσα ονομαστική πρόταση**
- Υποκείμενο απαρεμφάτου:
  - 1) **ίδιο** με υποκείμενο του ρήματος (**ονομαστική-ταυτοπροσωπία**)
  - 2) **διαφορετικό** από υποκείμενο του ρήματος ( **πάντα σε αιτιατική - ετεροπροσωπία**)
- Υποκείμενο μετοχής :

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**



- 1) είναι στην ίδια πτώση με τη μετοχή
- 2) Αν το υποκείμενο της μετοχής είναι ίδιο με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος => συνημμένη ( το γράφουμε αναλυτικά που είναι συνημμένη)
- 3) Αν το υποκείμενο της μετοχής είναι σε διαφορετική πτώση από το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος => απόλυτη συνήθως σε γενική

Αν και τα υποκείμενα των ρηματικών τύπων ( απαρέμφατα, μετοχές) μπορεί να μην βρίσκονται σε ονομαστική πτώση στη σύνταξη η **μετάφραση** θα είναι κανονικά σε ονομαστική όπως κάθε υποκείμενο.

**7. Στις παρακάτω προτάσεις να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και την παθητική σε ενεργητική.**

1. Σωκράτης ἐδίδαξεν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν ἀρετὴν.  
.....

2. Ταῦτα ὠμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί.  
.....

3. Οἱ Φαρσάλιοι παρακατέθεντο αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν.  
.....

**Σημείωση!!**

Κατά την μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική ή αντίστροφα **διατηρείται** ο χρόνος του ρήματος, **αλλάζει η φωνή και το πρόσωπο.**

Το ποιητικό αίτιο εκφέρεται τις περισσότερες φορές με **ὕπο**+γενική. Σπανιότερα όμως εκφέρεται με τις προθέσεις **ἀπό, ἐκ, πρὸς, παρὰ** + γενική και με **δοτική του ενεργούντος προσώπου (ονόματος ή αντωνυμίας)**

**8. Να αναγνωρίσετε τα είδη των υποθετικών λόγων και να τους μετατρέψετε στο είδος που σας ζητείται.**

1. *Εἰ τοῦτο ποιεῖς, τὴν πόλιν βλάπτεις.*

Να γίνει μετατροπή στο μη πραγματικό.  
.....

2. *Εἰ δὲ τοῖς λόγοις πείθοισθε τοῖς ἑμοῖς, ὄλην τὴν Ἑλλάδα καλῶς ἂν διοικοῖτε.*

Να γίνει μετατροπή στην αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον.  
.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

3. *Εἰ μὴ εἶχομεν φῶς, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν.*

Να γίνει μετατροπή στην απλή σκέψη του λέγοντος.

.....

### **Σημείωση!**

Στις ασκήσεις υποθετικών λόγων κοιτάμε την **εισαγωγή**, την **υποθετική πρόταση** δηλαδή τον τρόπο εισαγωγής της, δηλαδή **εάν εισάγεται με εἰ ἢ ἐάν, ἂν, ἦν και τον τρόπο εκφοράς της αν είναι δηλαδή με οριστική ή υποτακτική ή ευκτική για να βρούμε το είδος του υποθετικού λόγου και έπειτα προχωρούμε στη μεταβολή στην υπόθεση αν χρειάζεται και στην απόδοση αν μας ζητηθεί μετατροπή.**

## **ΣΤ. Δραστηριότητες για το σπίτι**

### **Α. Παράλληλο κείμενο**

Πλάτων *Συμπόσιον* 203e-204b

Το αρχαιοελληνικό συμπόσιο, εκτός από το δείπνο, περιλάμβανε συζήτηση, διασκέδαση, ύμνους προς τους θεούς κ.λπ. Στο ομότιτλο έργο του Πλάτωνα βασικό θέμα συζήτησης, για το οποίο μιλούν διαδοχικά ορισμένοι από τους συνδαιτυμόνες, είναι ο έρωτας. Το ακόλουθο απόσπασμα ανήκει σε συζήτηση που είχε ο Σωκράτης με τη σοφή ιέρεια Διοτίμα, η οποία μιλά για τον έρωτα ως γιο του Πόρου και της Πενίας, ως μια ενδιάμεση κατάσταση όπου η αίσθηση της έλλειψης γεννά την επιδίωξη της ολοκλήρωσης –συμβαίνει και με τη φιλοσοφία. Τον λόγο της μεταφέρει ο Σωκράτης στους συνδαιτυμόνες του Συμποσίου (αφηγημένος πλάγιος λόγος).

«Ούτε άπορος ποτέ τελείως εἶν' ὁ Ἔρως, ούτε πλούσιος εἰς μέσα. Και πάλι ευρίσκεται εἰς τὸ μέσον μεταξύ σοφίας και μωρίας. Τα πράγματα δηλαδή ἔχουν ὡς ἐξῆς: Θεὸς κανένας δεν φιλοσοφεῖ, οὔτε ποθεῖ σοφός να γίνεῖ, ἀφοῦ εἶναι. ὁμοίως και οἰοσδήποτ' ἄλλος εἶναι σοφός, δεν φιλοσοφεῖ. Ἀφ' ἐτέρου οὔτε οἱ μωροὶ φιλοσοφούν, οὔτε ποθούν σοφοὶ να γίνουν. Διότι αὐτὸ ακριβῶς εἶναι τὸ κακόν τῆς μωρίας, τὸ ὅτι, χωρὶς να εἶναι κανεὶς ωραῖος και καλός και φρόνιμος, εἶναι ικανοποιημένος ἀπὸ τὸν εαυτὸν του· ἐκεῖνος ἐπομένως, που δεν φαντάζεται ὅτι του λείπει τίποτε, δεν ἔχει τὸν πόθον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δεν φαντάζεται πως του χρειάζεται». «Και ποῖοι εἶναι τότε οἱ φιλοσοφούντες, Διοτίμα» ἠρώτησα ἐγὼ «ἀφοῦ δεν εἶναι μήτε οἱ σοφοὶ μήτε οἱ μωροί;». «Μα αὐτὸ ἐπιτέλους» εἶπε, «εἶναι και εἰς ἓνα παιδί φανερόν: ακριβῶς ὅσοι ευρίσκονται εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τῶν δύο. Μεταξὺ αὐτῶν θα πρέπει να εἶναι και ὁ Ἔρως. Διότι ἡ σοφία ἀνήκει φυσικά εἰς τὰ ωραιότερα πράγματα. ὁ Ἔρως εἶναι ἔρως πρὸς τὸ ωραῖον. κατ' ἀνάγκην ἄρα ὁ Ἔρως εἶναι φιλόσοφος, και ὡς φιλόσοφος που εἶναι, ευρίσκεται μεταξύ τῆς σοφίας και τῆς μωρίας. Οφείλεται δε και τούτο εἰς τὴν καταγωγὴν του. ἐπειδὴ εἶναι

### **Απλά και Κατανοητά ἡ Γνώση!**

από πατέρα μεν σοφόν και πολυμήχανον, από μητέρα δε αμήχανον και όχι σοφόν».  
(μετάφραση Ι. Συκουτρής)

**1. Το απόσπασμα είναι τυπικό για δύο γνωστά χαρακτηριστικά της πλατωνικής φιλοσοφικής γραφής: τον διάλογο και τις μυθολογικές αναφορές. Θεωρείτε ότι αυτά τα δύο χαρακτηριστικά προάγουν για έναν φιλόσοφο την αναζήτηση της αλήθειας, όπως την εννοεί ο Αριστοτέλης στο Κείμενο Αναφοράς;**

.....  
.....  
.....  
.....

**2. Ποιο είναι, σύμφωνα με το κείμενο, το βασικό χαρακτηριστικό όσων φιλοσοφούν;**

.....  
.....  
.....  
.....

### **B. Ερωτήσεις εισαγωγής**

**1. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη Σωστό, αν είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένη:**

- Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε το 348 π.Χ. στα Στάγειρα. ....
- Ο φιλόσοφος κατά τη δεύτερη παραμονή του στην Αθήνα συγγράφει τα *Ἠθικὰ Νικομάχεια*. ....
- Κατά την περίοδο που ο Αριστοτέλης επέστρεψε στην Αθήνα την Ακαδημία τη διηύθυνε ο Σπεύσιππος. ....
- Ο Αριστοτέλης ήθελε να ακολουθήσει το επάγγελμα του πατέρα του.  
.....
- Ο Πλάτωνας έδωσε στον Αριστοτέλη το παρανόμι “ο Νους”.  
.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

### Γ. Άγνωστο κείμενο

#### Εισαγωγή-ιστορικό πλαίσιο

Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από τον φιλοσοφικό διάλογο *Γοργίας*, στον οποίο ο Σωκράτης και οι συνομιλητές του αναφέρονται σε θέματα όπως το δίκαιο του ισχυροτέρου, η αντίθεση νόμου-φύσης, η ρητορική, η πειθώ και άλλα ζητήματα ηθικής και πολιτικής.

#### Πλάτωνος, *Γοργίας*, 483 b - d

Ἄλλ' οἶμαι οἱ τιθέμενοι τοὺς νόμους οἱ ἀσθενεῖς ἄνθρωποι εἰσιν καὶ οἱ πολλοί. Πρὸς αὐτοὺς οὖν καὶ τὸ αὐτοῖς συμφέρον τοὺς τε νόμους τίθενται καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐπαινοῦσιν καὶ τοὺς ψόγους ψέγουσιν· ἐκφοβοῦντες τοὺς ἐρρωμενεστέρους τῶν ἀνθρώπων καὶ δυνατοὺς ὄντας πλέον ἔχειν, ἵνα μὴ αὐτῶν πλέον ἔχωσιν, λέγουσιν ὡς αἰσχρὸν καὶ ἄδικον τὸ πλεονεκεῖν, καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν· ἀγαπῶσι γὰρ οἶμαι αὐτοὶ ἂν τὸ ἴσον ἔχωσιν φαυλότεροι ὄντες. Διὰ ταῦτα δὴ νόμῳ μὲν τοῦτο ἄδικον καὶ αἰσχρὸν λέγεται, τὸ πλέον ζητεῖν ἔχειν τῶν πολλῶν, καὶ ἀδικεῖν αὐτὸ καλοῦσιν· ἡ δέ γε οἶμαι φύσις αὐτῇ ἀποφαίνει αὐτό, ὅτι δίκαιόν ἐστιν τὸν ἀμείνω τοῦ χείρονος πλέον ἔχειν καὶ τὸν δυνατότερον τοῦ ἀδυνατωτέρου.

**1. Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου, στην ίδια φωνή:**

*τίθενται*

.....  
.....

*ἔχειν*

.....  
.....

*ἐπαινοῦσιν*

.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

.....  
*ὄντας*  
.....  
.....

.....  
*λέγεται*  
.....  
.....

.....  
*ἀποφαίνει*  
.....  
.....

.....  
*καλοῦσιν*  
.....  
.....

**2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:**

*ὄντας*: γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής μέλλοντα, της ίδιας φωνής.  
.....

*λέγουσιν*: β' ενικό πρόσωπο, προστακτικής αορίστου β', της ίδιας φωνής.  
.....

*ἀποφαίνει* γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστικής μέλλοντα, της ίδιας φωνής.  
.....

*ἔχουσιν*: β' πληθυντικό πρόσωπο, της ευκτικής του ίδιου χρόνου, της ίδιας φωνής.  
.....

*ἀδικεῖν*:  
γενική πληθυντικού, του αρσενικού γένους της μετοχής, του αντίστοιχου χρόνου, της  
ίδιας φωνής.  
.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

ζητεῖν:

β' ενικό πρόσωπο, προστακτικής του ίδιου χρόνου, της άλλης φωνής.

.....

**3. Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου.**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

**4. Να γίνει συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων του κειμένου:**

τοὺς ἐπαίνους

.....

τῶν ἀνθρώπων

.....

ἔχειν

.....

ἀδικεῖν (αὐτὸ καλοῦσιν)

.....

τοῦ χείρονος

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

.....

**5. Να μεταφράσετε το παραπάνω άγνωστο κείμενο**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

**6. Ερμηνευτική ερώτηση αγνώστου**

**Ποια είναι η άποψη του Γοργία για την ταξική διάκριση των ατόμων σε μία κοινωνία και ποια η γνώμη του για τους νόμους της δημοκρατίας;**

.....  
.....

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**

## 2η Διδακτική Ενότητα

### ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισωνα, αποσπάσματα 8-9

Στόχοι της ενότητας:

**Κατανόηση** και **ανάπτυξη** ερμηνευτικών ερωτήσεων

**Επανάληψη** στην εισαγωγή του Αριστοτέλη

**Εξάσκηση** σε γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της ενότητας

#### A. Κείμενο

#### Μετάφραση

<p><i>Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις.</i></p> <p><i>Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κατὰσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα.</i></p> <p><i>Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάζειν ὠφελίμως.</i></p>	<p>Αυτά που έχουμε στη διάθεσή μας για να ζήσουμε, όπως το σώμα και τα σχετικά με το σώμα, τα διαθέτουμε ως ένα είδος εργαλείου· η χρήση τους ωστόσο, είναι επικίνδυνη και μάλλον φέρνει το αντίθετο αποτέλεσμα σε όσους δεν ταχρησιμοποιούν όπως πρέπει.</p> <p>Πρέπει, λοιπόν, να επιθυμούμε τη γνώση και να την κάνουμε κτήμα μας και να την χρησιμοποιούμε όπως αρμόζει, ώστε χάρη σε αυτή θα χρησιμοποιούμε όλα αυτά τα εργαλεία με τρόπο εποικοδομητικό.</p> <p>Επομένως, πρέπει να φιλοσοφούμε, εάν πρόκειται να είμαστε καλοί πολίτες και να διάγουμε το βίο μας με ορθό τρόπο.</p>
---	---

**Απλά και Κατανοητά η Γνώση!**





# Αξίες για μια ζωή!

- ✓ Εξυπνάδα
- ✓ Κριτική Σκέψη
- ✓ Αυτοπεποίθηση



## Βρες τον Καθηγητή σου! στο [arnos.gr](https://arnos.gr)

### Ο Καθηγητής - Δάσκαλος [arnos.gr](https://arnos.gr):

- ★ **Διδάσκει** μεθοδικά και οργανωμένα με το Τετράδιο Σπουδής.
- ★ **Καθοδηγεί** το Μαθητή να μαθαίνει βήμα - βήμα.
- ★ Οδηγεί στην **Αυτομάθηση**.
- ★ **Υλοποιεί** τους στόχους του μαθήματος.
- ★ **Πιστοποιεί** με διαγωνίσματα την πρόοδο του Μαθητή.

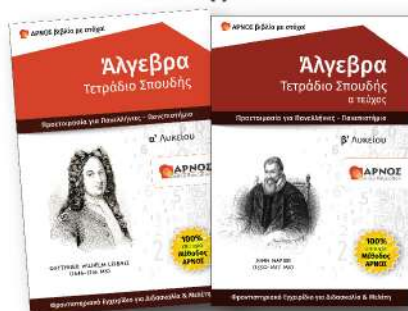
## Γιατί επιλέγω Τετράδιο Σπουδής;

- ★ Είναι απαραίτητο διδακτικό εργαλείο βασισμένο στους στόχους του μαθήματος και τον τρόπο Υλοποίησής του.
- ★ Σε αυτό βρίσκεται το υλικό Διδασκαλίας για τον Καθηγητή και Μελέτης για το Μαθητή.
- ★ Το Τετράδιο Σπουδής σε συνδυασμό με το course οδηγούν το **Μαθητή** στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Είναι το Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο πραγματοποίησης της **online διδασκαλίας με φυσικό τρόπο**.
- ★ Με αυτό **ενημερώνονται** άμεσα **οι γονείς** και **ελέγχουν την πρόοδο** του παιδιού τους.

## Τετράδια Σπουδής για:

### Λύκειο

#### Μαθηματικά



#### Αρχαία



#### Γλωσσα



#### Χημεία



16-18  
ετών

